

Mesures prioritàries per garantir els drets dels **infants, joves i famílies** **en situació de vulnerabilitat** des del Parlament de Catalunya

En el marc de les eleccions al Parlament de Catalunya que se celebraran el 2 de maig del 2024, des del Casal dels Infants hem redactat un document de mesures prioritàries que creiem que cal impulsar en la XV Legislatura de la cambra.

Som una associació ciutadana que des del 1978 actua per fer costat a infants, joves i famílies en risc d'exclusió social, defensant els seus drets i garantint-los oportunitats per tirar endavant. Amb la legitimitat que ens atorga conèixer i abordar la seva realitat i la dels barris desfavorits on actuem, volem incidir en els diputats i diputades del Parlament i en el futur govern de Catalunya perquè vetllin pels seus drets i facin front a les desigualtats.

Política integral d'inversió social en la infància en risc

A Catalunya, **442.300 infants (un de cada tres)** van patir **risc de pobresa o exclusió social** el 2023, segons dades de l'Enquesta de Condicions de Vida. Són **6.000 infants més que l'any 2022**, i la infància segueix sent la franja d'edat més afectada per aquesta situació, per sobre del conjunt de la població de totes les edats (una de cada quatre persones s'hi troba). En l'última dècada, la proporció d'infants en risc de pobresa o exclusió social ha estat sempre superior al 30%, excepte el 2016. Per tant, és un **problema greu i estructural**.

Més enllà d'aquesta fotografia general, **la pobresa infantil no es distribueix homogèniament en el territori, sinó que es concentra en determinats barris desfavorits**. El 2021, any amb les últimes dades disponibles, **23 districtes de 19 municipis de Catalunya tenien una taxa de risc de pobresa entre els infants igual o superior al 50%**, tenint en compte el llindar de pobresa de tot l'estat i segons dades de l'Atles de Distribució de la Renda de les Llars de l'Institut Nacional d'Estadística.

És alarmant, així mateix, que un **10,9% dels infants (131.500) pateix privació material severa**, és a dir, que les seves famílies no van poder fer front a la despesa de necessitats bàsiques, en un **context d'inflació**. Cal destacar que gairebé la meitat dels infants (44,6%) viu en famílies que no poden fer front a despeses imprevistes; en un de cada cinc nens i nenes, a casa no es poden permetre mantenir l'habitatge a temperatura adequada (20,5%) i un de cada tres viu en llars on la família no pot fer vacances com a mínim una setmana l'any (31,5%).

La infància és també **la franja d'edat que menys aconsegueix sortir del risc de pobresa gràcies a les transferències socials** (pensions i prestacions públiques). Poc més d'**un de cada cinc infants (22,3%) supera el risc de pobresa gràcies a aquestes ajudes**, que permeten, en canvi, que més de la meitat del conjunt de la població de totes les edats (55,2%) se'n surti.

Reclamem:

- **Prioritzar la inversió pública en Zones d'Actuació Preferent**, tal com estableix la Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA), que hagin estat prèviament identificades a partir d'indicadors relatius a les situacions de risc en la infància i l'adolescència a Catalunya. Cal **generar indicadors amb dades locals** (municipis i barris) i més precises sobre el **risc de pobresa o exclusió social i altres situacions de vulnerabilitat en la infància i l'adolescència**.
- **Garantir la dotació del finançament i els recursos necessaris als Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA)**. Cal que puguin exercir la seva funció de servei especialitzat i multidisciplinari en el sistema de protecció a la infància i l'adolescència. La seva actuació no es pot limitar als casos de risc més extrem, sinó que ha d'abastar altres situacions i l'àmbit de la prevenció de riscos.

- **Avaluar el desplegament del nou model de serveis d'intervenció socioeducativa i garantir-ne el finançament.** Cal garantir-ne un finançament suficient per part de les administracions i **incrementar-ne la cobertura**, ja que el 2023 només un 5,7% dels infants en risc de pobresa i un 13,2% en pobresa severa hi accedien. **Incrementar l'atenció d'infants en situació de risc lleu i moderat**, amb una perspectiva preventiva, i **augmentar la dotació en l'atenció a adolescents dels 14 als 18 anys**.
- **Desplegar l'Estratègia de lluita contra la pobresa infantil a Catalunya**, amb visió de llarg termini i amb la dotació pressupostària necessària per fer front a aquesta situació de forma estructural.
- **Aprovar la reforma de la Llei de la Renda Garantida de Ciutadania i fer efectiu el traspàs de l'Ingrés Mínim Vital a Catalunya.** Augmentar les quanties d'aquestes prestacions i millorar-ne l'eficiència en la gestió, la tramitació i l'impacte en la reducció de la pobresa infantil.
- **Impulsar una renda universal per infant a càrrec** que garanteixi el dret subjectiu dels infants a un nivell bàsic de benestar, recollit en la Convenció dels Drets de l'Infant i la Llei dels Drets i les Oportunitats en la Infància i l'Adolescència.
- Fer efectiva la **garantia d'un lloguer social a persones en risc d'exclusió residencial**, en els supòsits que estableixen les Lleis 24/2015 i 1/2022.
- Garantir per part de les administracions públiques un **reallotjament adequat en cas que es faci efectiu el desnonament de persones i unitats familiars en risc d'exclusió residencial**. Cal acabar amb solucions inadequades com pensions i albergs amb espai insuficient per a la família, ubicats sovint lluny de la seva xarxa social i dels serveis públics que utilitza.
- **Incrementar la inversió en l'atenció a la salut mental en infants i joves**, per disminuir la llista d'espera en els centres de salut mental infantil i juvenils (CSMIJ). Enfortir els serveis socioeducatius que promouen el benestar emocional en infants, joves i famílies, des d'un enfocament preventiu.

Mesures per la igualtat de condicions educatives

Tot i que les dades han millorat en els darrers anys, el sistema educatiu a Catalunya ha de seguir fent front al **fracàs escolar i a l'abandonament prematur dels estudis**. El curs 2020-21, un 12% de l'alumnat dels instituts públics no va aconseguir graduar-se a 4t d'ESO (el curs 2011-12 no ho va aconseguir el 20%). En el mateix període de temps, la proporció de joves d'entre 18 i 24 anys que ha assolit com a màxim l'ESO ha baixat del 22% al 14%, però segueix per sobre de la mitjana dels països de la Unió Europea (9,6%).

Les dades indiquen que qui ha de fer front a més obstacles per a assolir l'èxit educatiu és l'alumnat socialment desfavorit. Entre els factors que incideixen en aquestes desigualtats educatives hi trobem una **inversió en educació insuficient**. Tot i l'increment del 44% del pressupost liquidat en educació pública no universitària des de l'any 2012, la inversió pública en educació és del 4,21% del PIB, per sota del 6% que estableix la Llei d'educació de Catalunya.

També és determinant l'efecte de la **segregació escolar**: als municipis de més de 10.000 habitants, un de cada tres centres té una composició social de l'alumnat diferent a la del barri, segons dades de la Fundació Bofill, malgrat el context de millora en aquest aspecte arran del desplegament del Pacte contra la segregació escolar a Catalunya.

Finalment, el **primer cicle d'educació infantil (dels 0 als 3 anys) encara no és una etapa d'accés universal i gratuït**, malgrat ser decisiva en el desenvolupament dels infants i a l'hora de fer front a les desigualtats socials. De nou, les conseqüències les pateixen els infants desfavorits, que s'escolaritzen menys que la resta en aquest període.

Reclamem:

- Avançar en la **universalització del primer cicle d'educació infantil**. Incrementar la **tarifació social** de les escoles bressol, establir **més criteris de prioritat que afavoreixin l'escolarització dels infants desfavorits** i augmentar la **reserva de places** per a aquest perfil d'alumnat, abans d'avançar en la gratuïtat d'aquesta etapa.
- **Recuperar el servei de menjador escolar a tots els instituts públics** i desplegar els **ajuts de menjador** necessaris per a l'alumnat desfavorit en aquesta etapa.
- **Corregir l'infrafinançament** dels centres educatius i **prioritzar la dotació de recursos i personal per als d'elevada complexitat**, d'acord amb la LDOIA i la Llei d'Educació de Catalunya.
- Desplegar el Pla contra l'**abandonament escolar prematur** contemplant l'**increment dels serveis socioeducatius que reforcen els itineraris educatius dels infants i adolescents**, amb la participació de les famílies, fora de l'horari lectiu.

- Desplegar el **Pacte contra la segregació escolar a Catalunya** per tal d'avançar cap a una composició de l'alumnat més equilibrada entre els centres educatius. Sensibilitzar i informar les famílies amb relació a les mesures contra la segregació escolar, en el procés de preinscripció i de matriculació.
- Garantir l'**accés a dispositius digitals i connexió a internet** per a les famílies en risc d'exclusió social amb infants a càrrec, i generar-los **espais per a l'enfortiment de les competències digitals i els hàbits per al benestar digital** dels infants, adolescents i adults.
- Incrementar la dotació pressupostària destinada a **beques per a estudis postobligatoris**, i garantir que s'hi pugui accedir independentment de la situació administrativa dels joves i de la percepció d'ajuts a l'habitatge per part de les seves famílies.

Itineraris d'inserció sociolaboral per al jovent

L'atur juvenil s'ha reduït a la meitat en l'última dècada, passant del 37,4% el 2013 al 18% el quart trimestre del 2023, però no s'ha traduït en una reducció proporcional de la **taxa de risc de pobresa o exclusió social**. **Un de cada quatre joves** es troben en aquesta situació (24,8%), per un 29,3% el 2013.

La proporció de joves amb **privació material severa** s'ha doblat des del 2018, passant del 4,8% a l'11%, i l'**impacte de les transferències socials en la reducció de la pobresa** (37,2% de reducció) entre el jovent és inferior al del conjunt de la població (55,2%). Arran d'aquesta situació de vulnerabilitat, **quatre de cada cinc joves (20,7%) no pot emancipar-se**.

Reclamem:

- **Impulsar programes formatius per al jovent amb fracàs escolar o abandonament prematur dels estudis**, ampliant i diversificant l'oferta de formació professional, oferint altres modalitats de formació contínua i ocupacional i creant més programes de noves oportunitats.
- Impulsar **mesures per afavorir l'emancipació del jovent**, amb polítiques d'inserció laboral i d'accés a l'habitatge.
- Garantir més **espais de participació comunitària i suport integral al jovent**.
- **Recuperar l'Estratègia catalana per a l'acollida i la inclusió dels infants i joves emigrats sols**. Incrementar els recursos de l'**Àrea de Suport als Joves Tutelats i Extutelats (ASJTET)** per corregir la insuficient cobertura de joves extutelats que arriben a la majoria d'edat.